

موج پیشتاز نمایش در دریای رادیو

ریحانه موسوی

در روزگار ما و به‌ویژه با گسترش شبکه‌های متنوع تلویزیونی و دنیای مجازی، تا حدودی مخاطب رادیو را کاهش داده است. اما بخش نمایش رادیویی هنوز علاقه‌مندان فراوان دارد و بسیاری از نویسندگان همچنان به ژانر محبوب خود وفادار مانده‌اند. نمایش‌های رادیویی در سال‌هایی با اقبال روبه‌رو بود و مردم آثاری مثل قصه‌های شب، یا قصه ظهر جمعه، را دنبال می‌کردند؛ نمایش‌هایی که نسل‌های قبل با آن‌ها زندگی کرده‌اند. در دوره‌ای هم تلویزیون آمد و رادیو را تحت الشعاع قرار داد. با این حال نمایش رادیویی همچنان پرطرفدارترین ژانر رادیو به‌شمار می‌آید. با بیان این مقدمه به‌سرآغ سه هنرمند عرصه نمایش‌های رادیویی مشهد رفته‌ایم تا با آن‌ها درباره وضعیت این حوزه‌گپ‌وگفتی‌بزنیم.

● نمایش؛ پرمخاطب‌درمیان تولیدات رادیویی

عباس طاهری، نویسنده، بازیگر، تهیه‌کننده و کارگردان نمایش‌های رادیویی، درباره حال‌وهوای این روزهای نمایش‌های رادیویی در مشهد گفت: نمایش رادیویی مانند همیشه سرحال و پرنرژی، مشغول تولید است. مهم‌ترین نکته در این عرصه، کار در مناسبت‌های مختلف است، به‌طور مثال در ماه‌های محرم و صفر، نمایش‌هایی ویژه همین مناسبت‌ها برای شنوندگان رادیو، تهیه می‌شود.

وی افزود: ما براساس ذائقه مردم، نمایش‌های رادیویی درخورنوجهی تولید می‌کنیم. بنابراین نمایش رادیویی همیشه پویا و فعال مشغول به کار است.

طاهری با بیان اینکه اتفاقات خوبی در زمینه نمایش رادیو رخ داده است، تصریح کرد: نمایش رادیویی از پرمخاطب‌ترین و جذاب‌ترین بخش‌های تولیدات رادیویی است که مخاطبان به آن توجه خاصی دارند و این موضوع را می‌توان از تلفن‌ها و پیامک‌های مردمی‌مشوجه‌شد.

رادیو یعنی همین مهربانی‌ها که از دلگرمی دادن مخاطب برای عوامل ایجاد می‌شود. اگر غیر از این بود، شاهد برنامه‌سازی‌های رادیویی نبودیم.

● توجه به نیاز مردم

این بازیگر مشه‌دی با بیان اینکه رادیو یک رسانه دوسویه بین مخاطب و عوامل برنامه‌ساز است، بیان کرد: اگر شمایببنده تئاتر باشید، حتماً می‌دانید که معمولا در یک سالن، تعداد مخاطبان بیشتر از صندلی‌های داخل سالن نیست. اما در حوزه‌ای مانند رادیو به‌دلیل طول مسیری که امواج می‌کنند، مخاطب شما میلیونی است و می‌تواند در هرجای ایران و حتی خارج از کشور باشد. بازیگر فیلم داستانی «عبور از غبار» یادآوری کرد: اکنون همه رادیوهای فعال

در رسانه، بخش‌های متعدد نمایشی کوتاه و بلند دارند و ه‌نوع تولیدی در رادیونمایش هست. نمایش به‌خودی‌خود و در ذات خود همیشه جذاب بوده است و خواهد بود و استقبال مخاطب را به دنبال خواهد داشت. در تمام کارها فرازونشیب وجود دارد که اتفاق خوبی محسوب می‌شود؛ زیرا رشد و آگاهی به‌وجود می‌آورد و مسیر پیموده شده را به‌لندگی می‌رساند. من فکر می‌کنم این خودشناسی در مجموعه رادیو به‌خصوص در بخش نمایش، سال‌هاست به‌وجود آمده و حضور کارشناسان متخصص و مجرب در این حوزه، همیشه به‌پیمودن مسیر درست، کمک کرده است.

طاهری راز ماندگاری آثار قدیمی را صداقت و توجه به نیاز مردم دانست و تاکید کرد: تهیه‌کننده هر برنامه یا نمایش رادیویی و اصولا هر برنامه‌ساز تلویزیون و سینما، باید مردم‌امیدو آگاهی ایجاد کند. درست کار کردن، می‌تواند نتایج ماندگاری داشته باشد، مرزهای زمان و مکان را بشکند و به نیاز مخاطب توجه کند. ما برای مردم با نیت الهی کار می‌کنیم و رسالت همه مادر رسانه، جز این نیست.

● مظلومیت رادیو در مقایسه با سینما همچنین حامد حبیبی، نویسنده و بازیگر نمایش‌های رادیویی، درباره وضعیت امروز رادیونمایش مشهد گفت: هنرمندان و به‌خصوص افرادی که در حوزه نمایش فعالیت می‌کنند، عشق به این حرفه برایشان از هر چیزی فراتر است و اصلا برایشان بحث مادی مطرح نیست.

اما در نمایش رادیویی، میزان دستمزد در مشهد با تهران متفاوت است. نکته دیگر اینکه در گذشته هنرمندان برای تمرین هم دستمزد دریافت می‌کردند، البته معاون جدید صدای مرکز خراسان رضوی اکنون برای نمایش رادیویی اهمیت زیادی قائل شده و پرداختی‌ها هم با حمایت مدیرکل افزایش پیدا کرده است، اما هنوز هنرمندان این

حوزه به حمایت بیشتری نیاز دارند؛ زیرا به‌طور کلی رادیو نسبت به سینما مظلوم واقع شده است. وی افزود: رادیو به‌عنوان یکی از وسایل ارتباط جمعی مهم، همچنان جایگاه خاصی دارد و به‌راحتی می‌توان از آن استفاده کرد. فناوری نیز به کمک آن آمده است و افراد از طریق تلفن همراه همچنان مخاطب رادیو هستند، نمایش‌های رادیویی را دنبال می‌کنند و هنوز به آن تعلق‌خاطر دارند. نکته دیگر اینکه نمایش رادیویی مثل تئاتر، مخاطب خود را دارد. تعداد این مخاطب شاید در مقایسه با تلویزیون و سینما کمتر به نظر برسد، اما رادیو همچنان طرفداران پرشور خود را از دست نداده است و هنوز افرادی هستند که در بین رسانه‌ها فقط رادیو را دنبال می‌کنند، کسانی مانند رانندگان، نگهبانان، کاسب‌کاران

و بسیاری دیگر، از مخاطبان نمایش‌های رادیویی هستند. حبیبی یادآوری کرد: امروز شاهد هستیم که بسیاری از افراد به‌جای خواندن کتاب، فایل صوتی و پادکست گوش می‌کنند، حتی می‌توان گفت تعداد مخاطب نمایش رادیویی

با توجه به نیاز روز جامعه، بیشتر شده است. ● خاطرات فراموش‌نش‌دی مردم از رادیو این هنرمند راز ماندگاری آثار قدیمی را نبود رسانه‌ای پر قدرت برای رقابت با رادیو بیان کرد و گفت: در گذشته مردم نمی‌خواستند تغییر رفتار دهند و به‌سمت تلویزیون کوچ کنند. نکته بعد این است که برنامه‌هایی مانند «راه‌شب» و «قصه‌ظهر جمعه»، که با صدای بزرگان این عرصه تولید می‌شد، خاطراتی فراموش‌نش‌دی برای مخاطبان بود و لذت خاصی داشت؛ چون رادیو بسیار به مخاطب خود نزدیک است. بازیگر نمایش‌های رادیویی کشور، یکی از مشکلات این عرصه را نبود نمایشنامه‌نویس رادیویی بیان کرد و گفت: با وجود اینکه در مشهد نمایشنامه‌نویسان خوب و بزرگی داریم، بسیاری از آنان با ساختار نمایش رادیویی

آشنا نیستند و حتی بارها دیده‌شده است. اگر نمایشی در این حوزه نوشته می‌شود، باز باید یک نمایشنامه‌نویس رادیویی، آن را برای رادیو تنظیم کند. در غیر این صورت قابلیت ضبط نخواهد داشت.

● تأثیر فضای مجازی پرمخاطب همچنین مهران مطیع، بازیگر تئاتر، سینما، تلویزیون و رادیو، درباره تفاوت بازیگری در رادیو با سایر حوزه‌ها بیان کرد: بازیگری رادیو بسیار دشوار و سخت است، البته اگر بخواهیم یک نمایش بسیار خوب ورده‌بالا تولید کنیم، در تئاتر، سینما و تلویزیون عوامل زیادی در صحنه حضور دارند که به ما کمک می‌کنند تا حس خود را پیدا کنیم، اما در رادیو این ابزار را نداریم و تنها یک استودیو و میکروفون وجود دارد که کار را دشوار می‌کند؛ زیرا بازیگر باید خود با احساس درونی، تفکر و خلاقیت آن نقش را بیافریند و ارائه دهد.

به‌طور کلی بخش بزرگ تولیدات دراماتیک در رادیو و انتقال آن به مخاطب برعهده بازیگر است. بعد از آن افکت، موسیقی و سایر عوامل قرار دارند، اما کسی که به این کار علاقه‌مند باشد، به‌راحتی از پس

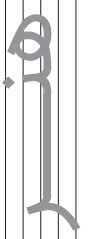
آن بر می‌آید. وی افزود: تاجایی که من اطلاع دارم، در مشهد دو ایستگاه رادیویی در حال ضبط و پخش نمایش‌های رادیویی هستند؛ صداوسیما ی خراسان رضوی و ساختمان صبا. من قبل از سال ۹۵ در صداوسیما ی خراسان رضوی به‌عنوان بازیگر رادیو فعالیت می‌کردم. ما پیش از افتتاح رادیوزیارت در آن مستقر شدیم، شروع به تولید نمایش کرده، همه آن‌ها را با یگانی کردیم. در بهار ۹۶ که رادیوزیارت روی آنتن رفت، به تدریج این نمایش‌ها در رادیو پخش شد.

این بازیگر ادامه داد: ما در رادیوزیارت چند گروه هستیم که در رقابت با یکدیگر فعالیت می‌کنیم؛ به‌همین دلیل نمایش‌ها نسبت به چند سال گذشته بسیار بهتر و متفاوت‌تر شده است. زمانی در مشهد، تلویزیون وجود نداشت و تنها وسیله‌ای

نمایی از پشت صحنه تولید نمایش رادیویی با حضور صدای پیشگان مطرح مشهدی

شهرآرا
SHAHRAARNEWS.IR
آشنه
۱۳ شهریور ۱۴۰۱
شماره ۷۰۲۲۲۲

که ما را سرگرم و اطلاع‌رسانی می‌کرد، رادیو بود. وقتی تلویزیون آمد و کانال‌های باز یایش پیدا کرد، مردم کم‌کم از رادیو فاصله گرفتند اما هنوز گروهی مخاطب آن هستند و از برنامه‌هایش لذت می‌برند. مهران مطیع اظهار کرد: دستمزدها در رادیو نسبت به تلویزیون بسیار کم است. او رمز موفقیت رادیو را بیان حرف دل مردم و رساندن خبرهای روز به گوش آن‌ها برشمرد و اظهار کرد: رادیو در حال بازگشت به جایگاه اصلی خود است، به‌خصوص نمایش‌های رادیویی که حرف اول را می‌زند. ما اکنون در رادیوزیارت سه نویسنده داریم که با تحقیق و مطالعه، نمایشنامه می‌نویسند و مردم نیز کارهایشان را دوست دارند.

● دستمزد کم، عامل دل‌سرد شدن نویسندگان این نویسنده، اولین عنصر نمایش رادیویی را متن یا نمایشنامه قوی دانست و بیان کرد: انتخاب بازیگر بجا، کارگردانی تخصصی، صداپردازی خوب و موسیقی متن، می‌تواند یک نمایش بی‌نقص تولید کند. ریزه‌کاری‌های زیادی وجود دارد که متن را برجسته می‌کند و در مخاطب، احساس می‌آفریند.

مطیع، نحوه ارزیابی نمایشنامه‌ها و کمبود دستمزد را از عوامل دل‌سرد شدن نویسندگان بیان کرد و گفت: متن یک نویسنده مانند فرزند اوست و برای آن زحمت زیادی کشیده است، اما گاه بسیار راحت و بدون دلیل قانع‌کننده‌ای رد می‌شود.

از آن گذشته با شرایط اقتصادی حاکم بر جامعه و دستمزدی که به نویسندگان پرداخت می‌شود، آن‌ها از این کار کناره می‌گیرند. علاوه بر این‌ها تقدیری هم از آنان نمی‌شود که باعث می‌شود نویسندگان ما قلم را کنار بگذارند و به دنبال کارهای فرعی که هیچ‌گونه بار فرهنگی و معنوی ندارد، بروند.

وی در پایان ابراز کرد: افراد کمی در اطراف من هستند که نمایش‌های رادیویی را گوش می‌کنند. دلیل این امر نیز وجود تلفن همراه، تلویزیون و فضای مجازی است که باید برای سوق دادن آن‌ها به سمت رادیو تلاش کنیم.

محدودیت‌های اجرا، همواره نگارش نمایشنامه با موانعی همراه بود، اما با شکل گرفتن نمایش رادیویی و نیاز روزافزون رادیو به متن و سرعت زیاد تولیدات رادیویی، تولید نمایشنامه متناسب با اجرا در رادیو سرعت گرفت. مشهد مقدس اوایل، تنها پخش‌کننده آثار رادیوتهران بود. از شهریور ۱۳۲۸ با راه‌اندازی یک رادیو اختصاصی در مشهد، زمینه‌های ایجاد نمایش رادیویی در این شهر فراهم شد. به‌دلیل سابقه و قدرت گروه‌ها و جریان‌های نمایشی و ظرفیت ویژه ادبیات در مشهد، شاید بتوان گفت پس از پایتخت، مشهد به‌مرور به یکی از قطب‌های تولید نمایش رادیویی تبدیل شد. حضور و همکاری برخی هنرمندان تئاتر مشهد در دهه ۴۰ ادامه همین مسیر بوده است. پس از انقلاب اسلامی، ظرفیت بهره‌بردن از نمایش رادیویی فراهم‌تر شد. لزوم پرداختن به موضوعات ارزشی و ایدئولوژیک، وجود محدودیت‌های سخت‌افزاری حاصل زمان جنگ و عواملی از این دست زمینه را برای توسعه نمایش‌های رادیویی فراهم آورد. مشهد به‌دلیل برخورداری از هنرمندان کارآزموده، کثرت فرهنگی ویژه، میزبانی از حجم انبوهی از زائران و ظرفیت ادبی کم‌نظیر، توانایی تبدیل شدن به قطب تولیدات نمایشی رادیویی به‌ویژه در موضوعات دینی و مذهبی را دارا است. البته این امر نیازمند سرمایه‌گذاری، آموزش و سیاست‌گذاری مدیران رسانه ملی است. حضور پررنگ پادکست‌ها و تولیدات نمایشی صوتی در رسانه‌های مجازی، نشان از پویایی نمایش رادیویی و لزوم توجه به آن دارد.

برگزاری «نقش زمین» در «کوکا لری»

نمایشگاه نقاشی گروهی «نقش زمین»، از ۱۲ تا ۱۹ شهریور در نگارخانه «کوکا لری» واقع در مجتمع پاژ، برگزار می‌شود. در این نمایشگاه، آثار انسیه مروی بهادریان، محدثه مروی بهادریان، امیرحسین حسینی، سروش دستمالچیان، هومن محبوبی، آسیه بروجردی، ملیحه فاطمی، خدیجه هاشمی و

علی نوروزی به نمایش درمی‌آید. علاقه‌مندان می‌توانند در ساعات ۱۰ تا ۱۴ و ۱۸ تا ۲۰ به تماشای این آثار بروند.

«گلگشت» در نگارخانه رضوان

نمایشگاه آثار تصویری «گلگشت»، از ۱۲ تا ۱۷ شهریور در نگارخانه رضوان برگزار می‌شود. در این نمایشگاه، آثار دانشجویان موسسه آموزش عالی فردوس در دو نوبت زمانی تا ۱۳ و ۱۷ تا ۲۰ به نمایش درمی‌آید.

برگزاری «طبیعت من» در «حامی»

نمایشگاه نقاشی افرادی شامل آثار هانیه عراده چی با نام «طبیعت من»، از ۱۳ تا ۱۵ شهریور، در نگارخانه حامی برگزار می‌شود. علاقه‌مندان می‌توانند بین ساعات ۱۸ تا ۲۱ به تماشای این آثار بنشینند.

برگزاری «باغ قصه‌های رنگ» در «رادین»

نمایشگاه نقاشی «باغ قصه‌های رنگ»، از ۱۱ تا ۱۷ شهریور، بین ساعت ۱۷ تا ۲۱ در نگارخانه رادین برگزار می‌شود. در این نمایشگاه، آثار منصوره علاقه‌مند، سرون ملک‌زاده، طنناز السستی، سیما فاطمی، فرزانه باروتیان، نفیسه مستوفیان، غزل دژبانی، هانیه برزگر، نجه موسوی و اعظم حسینی به نمایش گذاشته خواهد شد.

اخبار هنری مشهد

درخشش «بدون قرار قبلی» در جشنواره مسکو

فیلم سینمایی «بدون قرار قبلی» در نخستین حضور بین‌المللی خود، موفق به دریافت جایزه بهترین فیلم و بهترین بازیگر زن از جشنواره فیلم مسکو شد. به گزارش شهرآرا به نقل از روابط عمومی بنیاد سینمایی فارابی، جایزه بزرگ‌بهترین فیلم چهل و چهارمین دوره جشنواره فیلم مسکو به پرهوز شعبی، کارگردان «بدون قرار قبلی»، رسید. این فیلم همچنین جایزه بهترین بازیگر زن جشنواره را از آن خود کرد.

اکران مردمی «درخت خاموش» در مشهد

اکران مردمی فیلم سینمایی «درخت خاموش» با حضور بازیگران، کارگردان و تهیه‌کننده، امروز ۱۳ شهریور در سینمااطلس مشهد برگزار می‌شود. در این نشست، سردار اورچین و کوبرا کایپ، فایسال سویسسال، کارگردان و علی نوری اسکویی، تهیه‌کننده فیلم، حضور دارند. اکران «درخت خاموش» در سینماهای سراسر ایران از چهارشنبه، ۱۶ شهریور، در سینماهای گروه هنر و تجربه آغاز خواهد شد. این فیلم که بیش از این در ترکیه به نمایش درآمده است، با مشارکت بنیاد سینمایی فارابی، بخش سینمایی شبکه تی‌آرتی ترکیه و همکاری معاونت سینمایی وزارت فرهنگ ترکیه در این کشور ساخته شده است. «درخت خاموش» تاکنون ۲۰ جایزه بین‌المللی دریافت کرده است و در فهرست نامزدهای نماینده اسکار ۲۰۲۳ ترکیه قرار دارد.